

La Franciszka i la seva petita gran família

Latracció del mal. No la de fer-lo, sinó la de llegir-lo. Per què ens captiva tant convertir-nos en espectadors del mal? En realitat, quan llegim una història heroica de persones que van superar la barbàrie nazi, el que fem és tranquil·litzar la nostra inseguretat davant del mal. Exorcitzem els propis dubtes morals, sobre qui som realment, sobre com som. La literatura concentracionària, amb els Semprún, Primo Levi o Amat-Piniella, és sempre una lliçó sobre l'estantissim condició humana. Són persones com nosaltres les que van caure pel pendent del mal absolut o van enlairar-se cap al bé suprem, sempre, esclar, a través d'un camí d'ombres. En què ens convertiríem, en condicions extremes? En dimonis o en àngels? Com transitaríem per les arenes movedisses del mal? És una pregunta que no té resposta. La resposta és la que donem en el nostre dia a dia, desitjant no haver de trobar-nos mai en un destret al límit.

A *El secret de la mare*, la protagonista és una dona que sense pensar-s'ho, sense saber ben bé per què, es troba salvant vides de jueus –i d'un desertor alemany!– amagant-los a la seva modesta caseta, en un poblet de la Polònia ocupada, amb la població esporuguida i entregada. És una història inspirada en fets reals, escrita per la debutant J.L. Witterick, nascuda a Taiwan però resident al Canadà, on el

GETTY

ALA POLÒNIA OCUPADA PELS NAZIS, UNA DONA AMAGA A CASA SEVA JUEUS I UN SOLDAT ALEMANY

llibre s'ha convertit en un *best-seller*. Aquí l'acaba de publicar Fanbooks en traducció de Marc Rubió.

És una novel·la extremadament senzilla, que no carrega gens les tintes del dramatisme. Fins i tot freda. Perquè també és freda i cerebral la manera com pensa i actua la Franciszka, que per sortir-se'n opta per passar per col·laboracionista. Construïda sobre seixanta-tres capítols breus, està dividida en quatre parts, en funció de qui explica la història. Els nar-

radors són tots joves i és a través seu, amarats de por –“la gent valenta té por com tothom”– i esperança –“al cap i a la fi, l'esperança és una estratègia”–, que copsem la grandesa del que fa la Franciszka i la seva petita gran família.

L'obra, recomanable tant per a adults com per a adolescents, et clava al cor dues sagetes: la de l'amor incondicional i la del dubte moral. Com podia pensar ningú que els alemanys, un poble civilitzat, duria a terme execucions massives de jueus? Com pot ser que s'arribés a la perversitat de produir més sentiment de culpa en les víctimes que en els botxins? Com s'explica que algú arribés a la pròpia vida per algú que no coneix a canvi de res? ♦♦